

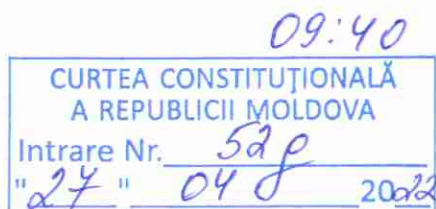

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70,
Republica Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 79, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

Chișinău, M. Kogalniceanu 70 street,
Republic of Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 79, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

21 aprilie 2022

Dosarul nr. 1r-11/2021

Curții Constituționale a Republicii Moldova

*str. A. Lăpușneanu, 28, Chișinău, Republica Moldova,
MD-2004*

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (3), (3¹) (3²) Cod de procedură penală, art. 24, 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 lit. d), 39 din Codul jurisdicției Constituționale și cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 privind interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a), g) din Constituția Republicii Moldova, vă expediem copia încheierii nr.1r-11/2021 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 21.04.2022 și opinia separată asupra încheierii din 21.04.2022, prin care s-a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra constituționalității chestiunilor invocate de către avocatul Artur Airapetean în numele petiționarei Natalia Politov-Congaș, pentru soluționare.

Anexă:

- copia cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate - 5 file;
- sesizarea privind excepția de neconstituționalitate - 10 file;
- copia încheierii nr. 1r-11/2021 din 21 aprilie 2022 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, privind examinarea cererii cu referire la ridicarea excepției de neconstituționalitate - 4 file.
- opinia separată a judecătorului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție Ion Guzun asupra încheierii din 21 aprilie 2022 - 4 file.

Cu Înalte Considerațiuni,
Judecător

Ion Guzun

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a dispoziției art. 7 alin. (3³), teza a II-a din Codul de procedură penală: „Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.”

A. Autorul excepției de neconstituționalitate**A.1. Persoană fizică****1. Nume****AIRAPETAN****2. Prenume****Artur****3. Adresă (va fi anonimată)****4. Telefon, e-mail (vor fi anonimizate)**

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

1. Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Octavian IACHIMOVSCI, din 30.07.2020 din materialele cauzei penale nr. 2014978151 a fost disjunsă cauza penală nr. 2020960061.

2. Nefiind de acord cu ordonanța în cauză Natalia POLITOV-CANGAȘ a contestat-o la 13.10.2020 prin intermediul apărătorului Artur AIRAPETEAN, în ordinea art. 299/1 CPP al RM, solicitând anularea acesteia, reluarea urmăririi penale și efectuarea în continuare a acțiunilor de urmărire penală necesare, în vederea deferirii justiției a tuturor persoanelor fizice și juridice învinuite în cadrul cauzei penale 2014978151.

3. Prin ordonanța adjunctului-interimar al procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție Vasili LEVIȚKI din 19.10.2020 plângerea petiționarei a fost respinsă, cu menținerea ordonanței precedente.

4. Petiționara Natalia POLITOV-CANGAȘ a depus, prin intermediul apărătorului Artur AIRAPETEAN, o plângere în temeiul art. 313 CPP al RM împotriva ordonanței din 19.10.2020 emisă de adjunctul-interimar al procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție Vasili LEVIȚKI, prin care a fost respinsă plângerea petiționarei depusă împotriva ordonanței din 30.07.2020, emisă de procurorul Octavian IACHIMOVSCI din cadrul aceleiași procuraturi, privind disjungerea din materialele cauzei penale 2014978151 a materialelor privitoare la acuzarea Nataliei POLITOV-CANGAȘ într-o cauză separată cu atribuirea nr. 2020960061, considerând actele contestate neîntemeiate, pripite și nemotivate, precum și emise contrar prevederilor legii.

5. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 09.11.2020 s-a dispus admiterea plângerii depuse în interesul Nataliei POLITOV-CANGAȘ, anularea ordonanței din 19.10.2020 emisă de adjunctul-interimar al procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție Vasili LEVIȚKI, anularea ordonanței din 30.07.2020, emisă de procurorul Octavian IACHIMOVSCI din cadrul Procuraturii Anticorupție privind disjungerea din materialele cauzei penale 2014978151 a materialelor privitoare la acuzarea Nataliei POLITOV-CANGAȘ în temeiul art. art. 30, 33, 42 alin. 2, 46, 190 alin. 5; 30, 33, 42 alin. 2, 243 alin. 3 lit. a) și lit. b) CP al RM într-o cauză separată cu atribuirea nr. 2020960061, ca neîntemeiată cu obligarea procurorului să lichideze încălcările depistate, cu dispunerea prelungirii urmăririi penale în privința Nataliei POLITOV-CANGAȘ, în cadrul cauzei penale nr. 2014978151.

6. Nefiind de acord cu încheierea în cauză Octavian IACHIMOVSCI, procuror în Procuratura Anticorupție, a contestat-o, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 09.11.2020 ca neîntemeiată cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea apărătorului Artur AIRAPETEAN în interesele Nataliei POLITOV-CANGAȘ.

7. În fapt, procurorul în Procuratura Anticorupție, Octavian IACHIMOVSCI s-a adresat către Curtea de Apel Chișinău cu cererea de recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 09.11.2020, dosar nr. 10-1896/2020.

8. În cadrul ședinței de judecată din 26.04.2021, apărătorul Artur AIRAPETEAN a depus în interesele învinuitei Nataliei POLITOV-CANGAȘ cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 279¹ alin. (1), (2) combinat cu prevederile art. 42 alin. (2), (3) din Codul de procedură penală.

9. Prin încheierea instanței din 27.04.2021, cererea apărătorului Artur AIRAPETEAN, în interesele învinuitei Natalia POLITOV-CANGAȘ a fost respinsă. În motivarea soluției adoptate, instanța de recurs a invocat repetitivitatea cererii precum și a reținut existența Deciziei de inadmisibilitate nr. 54 din 13.04.2021 prin care a fost supus controlului constituționalității art. 279¹ alin. (2) din Codul de procedură penală (a se vedea §§ 8-10 din încheierea din 27.04.2021).

10. La 11.05.2021 apărătorul Artur AIRAPETEAN a depus în interesele învinuitei Natalia POLITOV-CANGAȘ cererea de recurs asupra încheierii instanței din 27.04.2021 prin care cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a fost respinsă.

C. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității a dispoziției art. 7 alin. (3³), teza a II-a din Codul de Procedură Penală: „Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.” Sub aspectul limitării de către norma contestată a dreptului justițiabilului de a contesta separat cu recurs Încheierea instanței de judecată privind refuzul, ridicării excepției de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate”.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional,

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia”.

Articolul 15

Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea”.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică,

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale”.

Articolul 119

Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii”.

Articolul 134

Statutul

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat”.

Articolul 135

Atribuțiile

„(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte”;

Articolul 140

Hotărârile Curții Constituționale

„(1) Legile și alte acte normative sau unde părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate”.

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

Articolul 7

Legalitatea procesului penal

„(3³) Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile indicate la alin. (31), instanța de judecată refuză, prin încheiere, ridicarea excepției de neconstituționalitate. Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond”.

CONVENȚIA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
ratificată de Republica Moldova la 01.02.1998

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa”.

Articolul 13. Dreptul la un remediu efectiv

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale”.

Articolul 17. Interzicerea abuzului de drept

„Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție”.

pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova

„53. Pornind de la natura subsidiară a mecanismelor CEDO, statele membre au obligația de a extinde mecanismele de protecție a drepturilor omului la nivel național/în conformitate cu angajamentele ce derivă din procesul de eficientizare a CtEDO, asumate în cadrul Conferințelor de la Interlaken (18-19 februarie 2010), Izmir (26-27 aprilie 2011) și Brighton (19-20 aprilie 2012).

60. Curtea menționează că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Fără un acces efectiv la o instanță, drepturile oferite justițiabililor ar fi iluzorii.

61. Astfel, dreptul de acces la justiție este înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, care presupune ca justițiabilul să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act constituind o atingere adusă drepturilor sale.

62. Curtea reține că, pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, condiții întregite cu legi organice cu privire la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești. Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi. Prin respectivele garanții procedurale, dreptul la un proces echitabil urmează a fi asigurat, în consecință, efectiv și eficace.

63. Curtea subliniază că dreptul la un proces echitabil presupune *eo ipso* prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înfăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională.

64. În acest context, Curtea reține că soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale.

76. Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.

79. Astfel, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

80. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

82. Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

86. Curtea reține că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

87. Având în vedere cele menționate, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

88. În același timp, Curtea observă că, potrivit prevederilor legale, încheierea prin care se refuză ridicarea excepției nu poate fi contestată separat cu recurs, ci doar odată cu fondul cauzei. În aceste condiții, deși excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată la orice etapă a procesului până la pronunțarea hotărârii și în cadrul oricărei instanțe în ordinea exercitării căilor de atac (judecătoria, Curți de Apel, Curtea Supremă de Justiție), Curtea reține că, în vederea asigurării celerității procesului, părțile trebuie să aibă posibilitatea procesuală de a contesta separat cu recurs încheierea judecătorului ordinar de respingere a cererii de ridicare a excepției. Din aceste considerente, Curtea va emite o Adresă Parlamentului, în vederea reglementării procedurii de contestare a acestor încheieri.

103. Astfel, Curtea menționează că, în timp ce dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate aparține judecătorilor din cadrul instanțelor judecătorești de toate nivelele, precum și având în vedere caracterul formal al rolului Curții Supreme de Justiție și lipsa competenței acesteia de a se pronunța asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate de instanțele judecătorești ierarhic inferioare, prevederile literelor a) și g) de la alin. (1) al articolului 135 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului altor instanțe ordinare de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională.

107. În același timp, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor în soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale."

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Încalcă dreptul fundamental al persoane de acces la justiție, (art. 20 din Constituție; art. 6§1 CEDO), dreptul la apărare (art. 26 din Constituție).

Onorată Curte!

1. Dispoziția legală reflectată la art. 7 alin. (3³), teza a II-a din Codul de Procedură Penală: „*Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.*”, este neconstituțională prin prisma limitării de către norma contestată a dreptului justițiabilului de a contesta separat cu recurs încheierea instanței de judecată privind refuzul, ridicării excepției de neconstituționalitate.
2. Or, norma în redacția actuală prevede doar posibilitatea de a prezenta anumite argumente privind dezacordul cu încheierea instanței de refuz în ridicarea excepției de neconstituționalitate, în instanța de apel sau recurs, adică odată cu fondul cauzei.
3. Cu toate acestea, norma în cauză, nu reglementează situația juridică ce poate apărea în cazul în care, justițiabilul ridică excepția de neconstituționalitate asupra unei legi, în instanța ierarhic superioară (ultima instanță, unde nu mai are căi de atac și posibilitate de a invoca dezacord odată cu fondul), și această instanță refuză în ridicarea excepției de neconstituționalitate, respectiv, reieșind din textul normei contestate, justițiabilul în această situație este definitiv privat de dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, or, anumite alternative unde ar putea prezenta dezacord cu decizia instanței ierarhic superioare nu are justițiabilul.
4. Astfel, din acest considerent, norma supusă controlului constituționalității contravine prevederilor art. 20 și 26 din Constituția Republicii Moldova.
5. Or, în cauza *Pronina v. Ucraina* (no. 63566/00) Curtea Europeană a statuat că dispozițiile Convenției Europene nu garantează dreptul de acces la o instanță cu competența de a invalida sau de a nesocoti o dispoziție legală, ori de a da o interpretare oficială acesteia. De asemenea, a reținut că prevederile art. 6 din Convenție nu garantează dreptul ca o instanță națională sau internațională să fie sesizată cu o chestiune prejudiciară. În același timp, față de sistemul de

drept ucrainean, în care persoanele fizice nu pot sesiza direct instanța constituțională, ci numai prin intermediul instanțelor de fond, care au o marjă de apreciere în privința sesizării, Curtea Europeană a statuat că instanțele au omis să analizeze cererea reclamantei din punctul de vedere al compatibilității cu dispozițiile constituționale și, prin urmare ignorând acest aspect, deși el era specific, important și pertinent, au determinat încălcarea dispozițiilor art. 6 paragraful 1 din Convenție.

6. Mai mult, în §88 din Hotărârea Curții Constituționale, nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea observă că, potrivit prevederilor legale, încheierea prin care se refuză ridicarea excepției nu poate fi contestată separat cu recurs, ci doar odată cu fondul cauzei. În aceste condiții, deși excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată la orice etapă a procesului până la pronunțarea hotărârii și în cadrul oricărei instanțe în ordinea exercitării căilor de atac (judecătorii, Curți de Apel, Curtea Supremă de Justiție), Curtea reține că, în vederea asigurării celerității procesului, părțile trebuie să aibă posibilitatea procesuală de a contesta separat cu recurs încheierea judecătorului ordinar de respingere a cererii de ridicare a excepției. Din aceste considerente, Curtea va emite o Adresă Parlamentului, în vederea reglementării procedurii de contestare a acestor încheieri.
7. Astfel, din cele relatate identificăm că, în redacția actuală, norma contestată, limitează dreptul justițiabilului de a beneficia de dreptul la un proces echitabil atâta timp cât nu prevede posibilitatea contestării separat cu recurs a Încheierii privind refuzul ridicării excepției de neconstituționalitate.
8. Mai mult, raportând concluziile evidențiate mai sus la speța examinată în instanța de apel, constatăm că, cauza se examinează în ordinea art. 313 din Codul de Procedură Penală, se află la instanța de recurs, (ultima cale de atac), astfel, apărătorul Artur AIRAPETEAN a depus în interesele învinuitei Nataliei POLITOV-CANGAȘ cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 279¹ alin. (1), (2) combinat cu prevederile art. 42 alin. (2), (3) din Codul de procedură penală.
9. Prin încheierea instanței din 27.04.2021, cererea apărătorului Artur AIRAPETEAN, în interesele învinuitei Natalia POLITOV-CANGAȘ a fost respinsă, recurentul nu o mai poate contesta, iar, expunerea dezacordului cu această încheiere odată cu contestarea fondului, va fi inutilă din considerentul că situația juridică incertă se examinează doar în ordine de recurs în temeiul art. 313 din Codul de Procedură Penală.
10. Respectiv, o imposibilitatea la momentul actual de a sesiza curtea Constituțională, va limita incontestabil dreptul acestuia de a avea parte de un proces echitabil garantat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și nemijlocit art. 6 §1 din CEDO. Deci din aceste considerente și necesită a fi specificat în norma dată posibilitatea contestării separate cu recurs a încheierii instanței de refuz în ridicarea excepției de neconstituționalitate.
11. Mai mult, există posibilitatea reală ca această cauză penală în genere să nu ajungă la examinarea în fond, or, procurorul are competența de a înceta urmărirea penală și/sau de a scoate persoana de sub urmărire penală, respectiv, în asemenea situații justițiabilul este privat de dreptul la sesizarea Curții Constituționale, fapt ce aduce ingerințe în drepturile fundamentale ale justițiabilului.
12. Subsecvent, notăm și faptul că în cauza Ivanciuc c. României (decizia nr. 18624/03), CtEDO a menționat că este conform funcționării unui asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurându-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluționeze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise, nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiul echității procedurii, așa cum este enunțat la art. 6§1 al Convenției, în special atunci când un asemenea refuz este atins arbitrar. (*Coeme și alții v. Belgia nr. 32492/26, 32547/96, 32547/96, 32548/96 și 33210/96 § 114, CEDO 2000-VII și Wynen c. Belgia nr. 32576/96, §41, CEDO 2002-VIII*).

13. Astfel, la nivel de CtEDO, s-a examinat o asemenea situație și Curtea a specificat că în asemenea circumstanțe poate exista pericolul încălcării dreptului la un proces echitabil. Prin urmare, solicităm intervenția Curții Constituționale în acest sens, cu declararea neconstituționalității acestei norme dat fiind că încalcă drepturile fundamentale ale omului.
14. Într-o altă ordine de idei, notăm și faptul că, norma supusă controlului constituționalității, vine în contradicție și cu art. 26 din Constituția Republicii Moldova.
15. Or, excepția de neconstituționalitate este un mijloc de apărare, prin care partea chemată în fața unei instanțe de judecată invocă neconstituționalitatea unei norme legale.
16. La caz, prin refuzul ridicării excepției de neconstituționalitate de către instanță și în lipsa posibilității de a contesta separat cu recurs această încheiere, în circumstanțele descrise mai sus, justițiabilul este privat de dreptul său de a utiliza un mijloc de apărare garantat inclusiv de Codul de Procedură Penală (sesizarea Curții Constituționale).
17. Pe cale de consecință, în atare circumstanțe, justițiabilului i se limitează dreptul constituțional de a se apăra.
18. Subsecvent, în Decizia de inadmisibilitate a sesizării nr. 257g/2021 din 17.02.2022, Curtea, la pct. 18, susține, [...]. Curtea a reținut că prevederile Codului de procedură penală nu împiedică persoanele interesate să invoce dezacordul referitor la refuzul de a admite ridicarea excepției de neconstituționalitate în apel sau, după caz, în recurs. Curtea a menționat că persoanele interesate dețin dreptul să ridice aceeași excepție de neconstituționalitate din nou, în căile de atac formulate împotriva fondului cauzei (DCC nr. 85 din 8 iunie 2021, § 32; DCC nr. 158 din 28 octombrie 2021, § 21).
19. Însă, aici necesită a fi menționat că, statul prin intermediul organelor sale trebuie să ofere cele mai eficiente modalități de apărare.
20. Or, CtEDO a constatat atât în hotărârea *Kudła împotriva Poloniei* (MC), 2000 (pct. 159), cât și în decizia *Mifsud împotriva Franței* (MC) (dec.), 2002 (pct. 17), că art. 13 oferă o opțiune: pentru a fi efectivă, o cale de atac trebuie să permită fie obținerea pronunțării cât mai curând posibil a deciziei instanțelor sesizate, fie obținerea de către justițiabili a unei reparații corespunzătoare pentru întârzierile deja criticate [Sürmeli împotriva Germaniei (MC), 2006, pct. 99].
21. La caz, dacă e să așteptăm examinarea fondului cauzei așa cum invocă Curtea Constituțională, ar impune o perioadă excesivă, în care justițiabilul se află într-o incertitudine totală cu privire la soarta litigiului din motivul refuzului ridicării excepției de neconstituționalitate la o etapă anterioară examinării fondului, respectiv, aceasta ar duce la încălcarea prevederilor art. 20 din Constituție și nemijlocit la art. 13 din CEDO.
22. Considerăm că, oferire posibilității justițiabilului de a contesta separat cu recurs încheierea privind refuzul ridicării excepției de neconstituționalitate ar duce la examinarea mai promptă și mai rapidă a cauzei, iar, procesul va fi unul echitabil care va asigura toate garanțiile existente atât la nivel național cât și internațional.
23. Mai mult, soluția Curții Constituționale enunțată la 18 din Decizia de inadmisibilitate a sesizării nr. 257g/2021 din 17.02.2022, nu oferă răspuns la întrebarea, „ce se întâmplă și cum poate beneficia justițiabil de dreptul de a sesiza Curtea Constituțională când ridică această excepție și îi este refuzată ridicarea excepției de neconstituționalitate la instanța ierarhic superioară (ultima instanță).
24. Pe cale de consecință, având în vedere aceste circumstanțe, solicităm Curții să admită prezenta sesizare.

F. Lista documentelor relevante

-

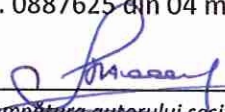
G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt veridice.

Locul: I

Data: 21 aprilie 2022

În interesele petiționarei Natalia POLITOV-CANGAȘ
reprezentantul în baza mandatului avocațial
nr. 0887625 din 04 martie 2020

Artur AIRAPETEAN
(Semnătura autorului sesizării)

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

21 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan,

examinând cererea din 21 aprilie 2022, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (3³) al art. 7 Cod de procedură penală, *„Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond”* înaintată de către avocatul Artur Airapetean în numele lui Natalia Politov-Congaș,

CONSTATĂ:

1. La 11 mai 2021, avocatul Artur Airapetean în numele petiționarei Natalia Politov-Congaș a depus la Curtea Supremă de Justiție o cerere de recurs împotriva încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2021, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri prin care să fie admisă cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 279¹ alin. (1) și (2) Cod de procedură penală și sesizarea Curții Constituționale.

2. La 25 mai 2021, avocatul Artur Airapetean în numele petiționarei Natalia Politov-Congaș a înaintat, în procedura examinării admisibilității recursului împotriva încheierii instanței de apel, o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (3³) al art. 7 Cod de procedură penală, *„Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond”*.

3. La 09 noiembrie 2021, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție prin încheiere a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra constituționalității chestiunilor invocate de către avocatul Artur Airapitean în numele lui Natalia Politov-Congaș.

4. La 17 februarie 2022, Curtea Constituțională a pronunțat o decizie de inadmisibilitate, prin care a decis ca fiind inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului *„Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.”* din art. 7 alin. (3³) Cod de procedură penală, ridicată de avocatul Artur Airapitean în interesele dnei Natalia Politov-Congaș, parte în dosarul nr. 1r-11/2021, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

Curtea la pct. 19, 20 și 21 din decizie a statuat că *„(...) Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea pentru controlul constituțional al prevederilor în discuție. Curtea observă că, deși a făcut trimitere la incidența articolelor 1 alin. (3), 7, 16, 23 și 140 din Constituție, autorul excepției a prezentat critici de neconstituționalitate similare cu cele din sesizările anterioare. În prezenta cauză, autorul nu a prezentat argumente noi. Dat fiind faptul că excepția de neconstituționalitate nu conține argumente noi și nu există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea, Curtea reține că atât soluția, cât și considerentele deciziilor anterioare menționate supra (a se vedea §§ 18-19) sunt aplicabile în prezenta cauză”*.

5. La 21 aprilie 2022, avocatul Artur Airapitean în numele petiționarei Natalia Politov-Congaș a înaintat, în procedura examinării admisibilității recursului împotriva încheierii instanței de apel, o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (3³) al art. 7 Cod de procedură penală, menționând invocarea unor argumente noi.

6. Examinând cererea înaintată de către apărătorul Artur Airapitean în numele petiționarei Natalia Politov-Congaș, Colegiul penal concluzionează că aceasta urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Potrivit art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală, dacă în procesul judecării cauzei, se constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, Curtea Supremă de Justiție sesizează Curtea Constituțională.

La alin. (3¹) al aceluiași articol, legiuitorul a stipulat că la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) *obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;*

b) *excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;*

c) *prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;*

d) *nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.*

Ținând cont de cele menționate mai sus, și anume, de condiția prevăzută la lit. d) alin. (3¹) al art. 7 Cod de procedură penală, Colegiul penal conchide că Curtea Constituțională la 19 februarie 2021 a pronunțat decizia de inadmisibilitate nr. 22 a sesizării nr. 257g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a art. 7 alin. (3³) Cod de procedură penală.

Totuși, Colegiul penal va reține în acest sens constatările Curții Constituționale care în decizia de inadmisibilitate din 17 iunie 2021 nr. 97 a sesizărilor nr. 99g/2021 și nr. 114g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală a stabilit că „*Curtea observă că articolul 313 alin. (4) din Codul de procedură penală, a mai fost contestat la Curtea Constituțională, însă prin raportare la alte critici de neconstituționalitate. Totuși de principiu, această situație nu poate constitui un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate, al unor prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În astfel de cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă situație privind admisibilitate*” (a se vedea pct. 20 din decizia de inadmisibilitate din 17 iunie 2021 nr. 97 a sesizărilor nr. 99g/2021 și nr. 114g/2021).

Asemenea concluzii, se regăsesc și în alte decizii ale Curții Constituționale, și anume: *decizia de inadmisibilitate nr. 25 din 02 martie 2020 a sesizării din 225g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a art. 395 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală, decizia de inadmisibilitate nr. 131 din 19 noiembrie 2020 a sesizării din 98g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a art. 182 alin. (5) Cod de procedură penală; decizia de inadmisibilitate nr. 124 din 25 noiembrie 2019 a sesizării din 137g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală.*

În aceste circumstanțe, Colegiul penal subliniază că unica autoritate de jurisdicție constituțională care este în drept să verifice o cerere de sesizare privind excepția de neconstituționalitate sub aspectul dacă conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea este Curtea Constituțională.

În baza celor expuse și întru respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale autorului sesizării, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova, art. 24 alin. (1), art. 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1) lit. g), art. 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, art. 7 alin. (3), (3¹) și (3²), art. 342 alin. (1) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

d i s p u n e :

ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra constituționalității chestiunilor invocate de către avocatul Artur Airapetean în numele petiționarei Natalia Politov-Congaș.

Până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Pronunțată integral la *21 aprilie 2022*.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Copia corespunde originalului.

Judecător

Ion Guzun